

Till

Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

Underlag till budget 2009 och inriktning 2010-2011

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag till budget för år 2009 och inriktning för år 2010 och 2011.
2. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.

Ingrid Widebäck
tf stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Förvaltningens förslag utgår från stadens övergripande inriktningsmål och Vision 2030. Utvecklingen av ekonomin, tillgången på arbetskraft samt medborgarnas efterfrågan på de tjänster som stadsdelsnämnden tillhandahåller är de viktigaste faktorerna för utvecklingen av verksamheterna. För att kunna uppfylla målen för verksamheterna inom av kommunfullmäktige beslutad ekonomisk plan krävs besparings- och effektiviseringsåtgärder om ca 30 mnkr per år under planperioden.

ÄRENDETS BEREDNING	1
---------------------------------	----------

INLEDNING	1
------------------------	----------

KOMMUNFULLMÄKTIGES INRIKTNINGSMÅL	2
--	----------

STOCKHOLM SKA VARA EN ATTRAKTIV, TRYGG OCH VÄXANDE STAD FÖR BOENDE, FÖRETAGANDE OCH BESÖK.....	2
KVALITET OCH VALFRIHET SAK UTVECKLAS OCH FÖRBÄTTRAS	2
STADENS VERKSAMHETER SKA VARA KOSTNADSEFFEKTIVA.....	3
NÄMND- OCH FÖRVALTNINGSADMINISTRATION.....	4
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG	5
FLYKTINGMOTTAGANDE	5
STADSMILJÖVERKSAMHET	6
FÖRSKOLEVERKSAMHET	6
ÄLDREOMSORG	8
STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	11
KULTUR- OCH FÖRENINGSVIRKSAMHET	12
EKONOMISKT BISTÅND	13
INVESTERINGAR	14

ÖVRIGA REDOVISNINGAR	14
-----------------------------------	-----------

EKONOMI	14
LOKALFÖRSÖRJNINGSPLAN	16

BILAGOR

1. Stadsledningskontorets blanketter
2. Lokalförsörjningsplan
3. Protokollsutdrag nämnd, 2008-04-23
4. Protokollsutdrag MBL § 11, 2008-04-15

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom samtliga avdelningar och sammanställts inom ekonomiavdelningen. Förhandling enligt 11 § MBL sker den 15 april.

Inledning

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd bildades 1 januari 2007 med gemensam förvaltning fr.o.m. 1 juli 2007. Nämnden ansvarar för de flesta kommunala uppgifterna i området, bl.a. förskolor, ungdomsgårdar, social omsorg inkl. verksamheter för personer med funktionsnedsättning, parkanläggningar samt äldreomsorg. Framtidsfrågorna har ett stort utrymme för att förvaltningen ska kunna välja de rätta och effektiva vägarna framåt. Utgångspunkten är stadens Vision 2030. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. Visionen är goda levnadsvillkor för alla genom samverkan mellan medborgare, stadsdelsnämnd och förvaltning. Organisationen ska vara öppen inåt och utåt för att kunna fånga upp idéer och förändringsbehov. Ökad upphandling, avknoppning och valfrihet sätter avtalstrohet i fokus.

Bokslutet för Hägerstens och Liljeholmens stadsdelsnämnder 2007 visade, efter resultatdispositioner, ett underskott med 4,1 mnkr. Underskottet berodde i huvudsak på ökade omstruktureringskostnader i samband med bildandet av den nya förvaltningen. Nästan alla kostnader för omstruktureringen inföll under andra halvan av år 2007 och endast mindre kostnader beräknas kvarstå under 2008. Stadsdelsnämndens kostnader för administration och förvaltningslokaler beräknas minska under 2008 jämfört med 2007. De totala kostnaderna beräknas öka under planperioden 2009-2011. För att uppnå en ekonomi i balans under planperioden krävs åtgärder med ca 30 mnkr per år. Arbetet inriktas på fortsatt effektivisering av administration och lokalutnyttjande samt att strikt följa lagar och stadens riktlinjer för olika biståndsbeslut. Under planperioden kommer flera verksamheter att konkurrensutsättas. Nämnden ställer samma krav på upphandlade entreprenörer som verksamhet i egen regi om att vara kostnadseffektiva.

Utvecklingen av ekonomin, tillgången på arbetskraft samt medborgarnas efterfrågan på de tjänster som stadsdelsnämnden tillhandahåller är de viktigaste faktorerna för utvecklingen av verksamheterna. Stadsdelsområdet kommer att förändras mycket de närmaste åren. Under planperioden och därefter kommer det att ske en fortsatt stor utbyggnad av bostäder och andra förändringar av stadsmiljön. I Hägersten-Liljeholmen fanns i december 2006 totalt 35 699 lägenheter och 63 267 invånare enligt USK för att stiga till 66 558 personer år 2008 och 79 323 personer år 2016. Totalt finns planer på ca 3 971 nya bostäder under perioden 2009-2011. En fortsatt planering för fler nya bostäder kan väntas. Detta påverkar i hög grad befolkningsutvecklingen och behovet av förskolor, stöd och service till personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg i stadsdelsområdet.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Här redovisas nämndens strategiska satsningar under respektive inriktningsmål.

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för boende, företagande och besök

- Alla nyanlända flyktingar ska ha en individuell introduktionsplan så att de snabbt kan bli självförsörjande
- Behovet av ekonomiskt bistånd ska minska och bidragstiden förkortas
- Utveckla metoder för att bidra till en effektivare planprocess (stadsmiljö)
- Behovet av lokaler till förvaltningens verksamheter ska tillgodoses vid nyproduktion av bostäder
- Stadsdelsnämnden planerar att fortsätta utveckla partnerskapet mellan privata och offentliga aktörer i näringslivet med särskild tonvikt på de s.k. kreativa näringarna
- Utveckla den lokala kulturen i samverkan med kulturnämnden, det fria kulturlivet och föreningar

Kvalitet och valfrihet sak utvecklas och förbättras

Individ- och familjeomsorg, inkl. socialpsykiatri

- Förebyggande och tidiga insatser på hemmaplan till barn och ungdomar ska prioriteras
- Hemlöshet ska förebyggas genom tidiga insatser och de som blivit hemlösa ska erbjudas tak över huvudet samt hjälp och stöd att klara ett varaktigt boende
- Missbruk ska förebyggas, särskilt ska nyrekryteringen i åldern 13-25 år motverkas
- Möjligheterna till lämpligt boende, sysselsättning, studier och arbete för personer med psykiska funktionsnedsättningar ska förbättras
- Stödet till våldsutsatta kvinnor och barn och arbetet med våldsutövande män ska utvecklas
- Det tillgänglighetsbegränsande arbetet för att minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar ska fortsätta

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

- Den enskilde ska ha valfrihet inom ramen för beviljat bistånd

Förskoleverksamhet

- Stadsdelsnämnden ska erbjuda alla barn förskoleplats inom tre månader i enlighet med Stockholms stads platsgaranti
- Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) bör vara som mest 14 barn och för de äldre barnen (4-5 år) som mest 18 barn. Blandade grupper kan ha upp till 16 barn.
- Andelen förskollärare i förskolan ska öka
- Förskolorna ska kartlägga risk- och skyddsfaktorer i förskolan för att främja barnens hälsa

- Förskolan ska arbeta med att stärka alla barns identitet och självkänsla. Förskolans arbete skall aktivt bidra till jämställdhet, respekt och likabehandling
- Förskolorna ska arbeta medvetet och aktivt med språkutvecklande arbetssätt
- Förskolan ska följa och dokumentera barnens lärande och utveckling. Dokumentationen skall ge underlag till planering av verksamhet och utvecklingsarbete
- Rutiner och dokumentation för övergången mellan förskola och skola ska finnas
- Förskolan dokumenterar utvecklingssamtalen som en grund för samverkan med hemmet, om det enskilda barnets utveckling

Äldreomsorg

- Äldre och anhöriga ska ges ökade möjligheter att själv välja genom tydlig och bra information om äldreomsorgens olika hjälpinsatser och utförare
- Stadsdelsnämnden ska erbjuda en vård och omsorg som präglas av rättsäkerhet, god kvalitet, trygghet, värdighet och ökad delaktighet
- Måltidssituationen ska utvecklas och delaktigheten i matplaneringen öka
- Ökade möjligheter till utevistelse, öppna dagverksamheter och mötesplatser i samverkan med pensionärs- och frivilligorganisationerna ska utvecklas
- Vård- och omsorgsboendena ska kvalitetssäkra de förebyggande hälso- och sjukvårdsinsatserna
- Hemtjänsten ska utvecklas för att kunna möta varje brukares individuella och specifika behov, så att fler kan bo kvar hemma
- Anhöriga till personer som har insatser inom äldreomsorgen ska veta att det finns olika former av stödåtgärder för dem när behov uppstår
- Personalens kompetens ska öka
- Samarbetet med landstinget ska förbättras för att öka tryggheten för de äldre

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Fortsatt effektivisering av administration och lokalutnyttjande
- Arbetet fortsätta arbetet med upphandling och att skapa goda förutsättningar för verksamheter som vill knoppa av
- Avtalstroheten ska öka i nämndens verksamheter
- E-tjänster och projekt ska utvecklas för att effektivisera servicen.
- Säkerhetsarbetet och den interna kontrollen ska utvecklas med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen
- Bidra till kunskap, engagemang, samsyn om Vision 2030
- Sjukfrånvaron ska sänkas genom aktiv rehabilitering och andra insatser som det förebyggande arbetsmiljöarbetet

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för nämnd- och förvaltningsadministration har minskat med 15,3 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan för 2008. Minskningen beror huvudsakligen på effekten av sammanslagningen av Hägerstens och Liljeholmens stadsdelsförvaltningar.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Nämnd- o. förvaltningsadmin.	63,0	55,9	5,1	47,7	-15,3	

Löneadministrationens överflytt till serviceförvaltningen har inneburit krav på nya arbetssätt och rutiner, såväl inom administrationen som inom verksamheterna.

Utvecklingen av serviceförvaltningen, med bl.a. förslaget på införande av en gemensam ekonomiadministration, kommer leda till ytterligare förändringar. Formerna för ILS-arbetet har förändrats genom införandet av ILS-webben. Utveckling av rutiner och arbetssätt kommer att ske. Sjukfrånvaron var under 2007 i genomsnitt 10,2 % i Hägersten - Liljeholmen. En betydande andel heltidssjukskrivna har återkommit i arbete på deltid vilket är mycket positivt.

Prioriteringar

Arbetet med upphandling och att skapa goda förutsättningar för verksamheter som vill knoppa av ska fortsätta. Avtalstroheten ska öka i nämndens verksamheter. E-tjänster och projekt ska utvecklas för att effektivisera servicen. Internt ska användningen av LISA självservice öka. Säkerhetsarbetet och den interna kontrollen ska utvecklas med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen. Förvaltningen ska bidra till kunskap, engagemang och samsyn om Vision 2030, bl.a. genom att ha Vision 2030 som utgångspunkt i framtagande av planer, program och policys.

Det stadsövergripande målet är att nivån för sjukfrånvaron ska vara under 5 % vid utgången av 2010. För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås - måste nämnden vidta ytterligare åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron ska sänkas genom förebyggande arbetsmiljöarbete och genom aktiv rehabilitering. Hägersten-Liljeholmen har påbörjat ett projekt i samverkan med Arbetslivsresurs, företagshälsovård och försäkringskassa i syfte att hitta goda individuella lösningar för drygt 20 medarbetare med hög sjukfrånvaro. Strategiska inriktningsområden för arbetet med hälsa och arbetsmiljö under 2008 och under planperioden är bl.a. kartläggning och analys i samverkan med företagshälsovården, kontroll över korttidsfrånvaron, kunskapsspridning och utbildningsinsatser för chefer och medarbetare. Fokus på hälsa sker i organisationen genom ledningens engagemang. Vikten av att arbeta med perspektivet hälsa framhålls inom alla områden.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för individ- och familjeomsorg har minskat med 9,4 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008. Tilldelningen enligt plan för 2009 är oförändrad jämfört med 2008.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Individ o. familjeomsorg	123,4	123,3	-7,9	114,0	-9,4	0,0

Prioriteringar

Satsningen på egenregistöd på i stadsdelsområdet till utsatta barn och ungdomar fortsätter för att ge bättre stöd och minska kostnaderna för institutionsvård och köpt öppenvård. Projektet med utökat ungdomsstöd innebär att ungdomar som inte kan bo kvar hemma får bo i träningslägenhet eller i inackorderingsrum med stöd.

Inom socialpsykiatri sker förhoppningsvis en utbyggnad av antalet stödbostäder som i första hand upplåts till yngre personer med psykiska funktionshinder. Till den målgruppen riktar sig också mötesplatsen Kravatten och en hälsocoach, som tränar tillsammans med brukarna.

Vid den lokala beroendemottagningen arbetar förvaltningen tillsammans med landstinget för att förbättra insatserna för personer med både missbruk och psykiatrisk problematik. Förvaltningen bygger nu upp ett stödboende för personer med missbruk och utan egen bostad för att stötta dem så att de i framtiden ska klara ett eget boende.

Genom kvinnofridsprojektet Athena förbättras stödet till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer och till barn som bevittnat våld samt att utveckla arbetet med de våldsutövande männen.

Kompetensutvecklingen för personalen kommer att inriktas på utbildning i utredningsmetodik och evidensbaserad insatsmetodik.

Satsningarna totalt förväntas ge kostnadsminskningar under planperioden.

Flyktingmottagande

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för flyktingmottagande har minskat med 1,0 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008. Tilldelningen enligt plan för 2009 är oförändrad jämfört med 2008.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Flyktingmottagande	7,4	7,8	0,3	8,4	1,0	0,0

Under 2007 och hittills under 2008 har betydligt färre flyktingar än förväntat flyttat in till stadsdelsområdet. Hur den framtida tillströmningen blir beror har förvaltningen svårt att bedöma. Händelser i omvärlden kan medföra att antalet flyktingar ökar, medan t.ex. det nya lagförslaget om anhöriginvandring kan göra antalet minskar. En osäker faktor är genomgångsbostäderna på Elektravägen. Om de blir kvar kommer en fortsatt in- och utflyttning ske av flyktingfamiljer som behöver olika former av bistånd.

Prioriteringar

Flyktingar och övriga nyanlända som deltar i introduktionsprogrammet ska ha heldagsaktivitet med SFI och yrkespraktik genom deltagande på Jobbtorg.

Stadsmiljöverksamhet

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för stadsmiljöverksamhet har minskat med 15,9 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008. Kapitalkostnaderna har ökat med 1,8 mnkr mellan bokslut 2006 och verksamhetsplan 2008.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Stadsmiljö	28,9	12,6	-0,3	13,0	-15,9	0,3
Kapitalkostnader	2,9	3,1	0,9	4,7	1,8	0,5

Minskningen beror på att ansvaret för vinterväg- och barmarksrenhållning överfördes till trafiknämnden fr.o.m. januari 2007. Därutöver har ansvaret för markupplåtelser överförs till trafiknämnden och enklare bygglov till stadsbyggnadsnämnden. Skötsel, underhåll och investeringar i parker kvarstår som stadsdelsnämndens ansvar. Tilldelningen 2009 ökar med 0,3 mnkr enligt plan. Ökningen beror på förändringar i stadens resursfördelningsnyckel. Ökningen för kapitalkostnader beror på en förändrad investeringsvolym.

Prioriteringar

För att kostnadseffektivisera verksamheten ska resursallokeringen utvecklas för drift och underhåll utifrån inkomna synpunkter och parkplanen.

Förskoleverksamhet

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för förskola har ökat med 29,6 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008. Tilldelningen enligt plan för 2009 är oförändrad jämfört med 2008.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Förskola	280,2	306,4	2,6	309,8	29,6	0,0

Efter sammanslagningen finns nio förskoleområden inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning.

Prognosen för de närmsta åren visar att Hägersten - Liljeholmen är ett av de områden i staden där det byggs mest nya bostäder. Antalet barn inom förskolan i området fortsätter att öka bl.a. med anledning av den nya bostadsbebyggelsen. I flerårsprognosen 2007, för åren 2005 – 2010, var prognosen att antalet barn 0 år ökade med 80 och för barn 1-5 år var ökningen 918. Förändringen har ökat med ytterligare 227 barn i nuvarande prognos.

	2006	2011	Förändring
Antal barn 0 år	1043	1153	110
Antal barn 1-5 år	3564	4679	1115
Totalt	4607	5832	1225

Källa: USK

Ansvar för grundskola, särskola och skolbarnsomsorg överlämnades till utbildningsförvaltningen vid halvårsskiftet 2007. Fortsatt samverkan mellan förskola, förskoleklass och skola är angeläget.

Prioriteringar

Arbetet fortsätter med att möta den ökande efterfrågan på förskoleplatser och samtidigt minska antalet barn per barngrupp. Under de närmsta åren kommer fler förskolor att behöva byggas för att kunna tillgodose behovet av förskoleplatser. Planering för utbyggnad av förskolan tar hänsyn till framtida förändringar av efterfrågan av förskoleplatser med en blandning av tillfälliga och permanenta lösningar.

Att minska barngruppernas storlek inom förskolan bl.a. genom tillskapande av ytterligare utegrupper, bildandet av flerfamiljssystem samt utbyggnad av förskolan är en prioritering under planperioden. Tillskapande av flerfamiljssystem, utegrupper samt införande av vårdnadsbidrag erbjuder även föräldrar ökad frihet vid valet av barnomsorg. Nämnden ska även stimulera framväxten av privata alternativ.

Med ökande krav på pedagogiskt utbildad personal inom förskolan kommer nämnden aktivt arbeta för att öka andelen förskollärare inom verksamheten bl.a. genom att erbjuda förskolans personal kompetensutveckling. Medarbetarnas kompetensutveckling kommer även uppmuntras i syfte att trygga en fortsatt personalförsörjning inom förskolans verksamhet då det är stor brist på pedagogiskt utbildad personal.

Förskolorna kommer att arbeta vidare med språkutveckling och jämställdhet inom verksamheten. Förskolorna kommer även att fortsätta samarbetet med skolans verksamhet för att skapa en trygg övergång för de blivande skolbarnen.

I den fortsatta utvecklingen av förskolans kvalitet är lärandet en prioriterad fråga. Arbetet för att ytterligare höja kvaliteten i förskoleverksamheten fortsätter utifrån de utvecklingsområden som har identifierats i t.ex. inspektionsrapporter och kvalitetsredovisningar. Att utveckla kvalitetsmått och metoder för utvärdering som relaterar till förskolans mål och uppdrag är ett prioriterat område de närmsta åren.

Fortsatt stöd till förskolans chefer i deras ledarroll samt kompetensutveckling på både stadsdelsgemensam och individuell nivå är viktiga delar i arbetet med att förbättra kvaliteten inom verksamheten. Det är också angeläget att säkra tillväxten av nya ledare inom förskolan samt fundera över vilka kompetenser som krävs för att leda förskoleområden.

Förvaltningen kommer att följa hur införande av förskolepeng och vårdnadsbidrag påverkar förskoleverksamheten.

Äldreomsorg

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaden för äldreomsorg var i princip oförändrad mellan 2006 och 2007.

Verksamheten visade 2007 ett överskott med 5,6 mnkr jämfört med budget. Minskningen med 1,3 mnkr i plan 2009 beror på den prognostiserade minskningen av antalet äldre över 80 år. Förvaltningen anpassar utbudet till den förändrade efterfrågan. Förvaltningen fortsätter att strikt följa lagen och stadens riktlinjer för att hålla budget.

	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
(mnkr)						
Äldreomsorg	488,4	488,6	5,6	500,5	12,1	-1,3

Nämndens uppgift är att organisera och samordna verksamheten så att de samlade resurserna används effektivt och erbjuder de äldre en äldreomsorg med hög kvalitet. Under rubriken prioritering beskrivs nämndens arbete närmare.

Fr.o.m. 1 juli införs en valfrihetsmodell för vård- och omsorgsboende inom äldreomsorgen. Priset är fastställt i tre vårdnivåer exkl. hyreskostnader. Det finns en viss osäkerhet hur det nya ersättningssystemet för vård- och omsorgsboende kommer att påverka stadsdelens ekonomi. Modellen innebär att förvaltningen får nya uppdrag, såsom vårdbehovsmätningar och köhantering, som kan medföra ökade administrativa kostnader. Korttidsboende och dagverksamhet kommer på sikt att ingå i valfrihetsmodellen.

Gällande servicehusen avvaktar staden förslagen från den statliga utredningen om mellanboendeformer.

Äldreomsorgens verksamhet i egen regi kommer att minska under planperioden, då vård- och omsorgsboenden övergår till annan utförare. Två verksamheter vid Fruängsgårdens B-hus samt Åsengården ingår i stadens första centrala entreprenadupphandling.

Axgårdens vård- och omsorgsboende, har i verksamhetsplanen 2008, föreslagits ingå i stadens nästa centrala upphandling.

Det kan bli svårt att rekrytera biståndshandläggare och sjuksköterskor inom äldreomsorgen. Redan idag finns vissa svårigheter. Strategi och planering för åtgärder tas fram för detta.

År 2007 hade 1 034 personer hemtjänst i ordinärt boende. 315 personer bodde på servicehus. Av dessa hade 277 personer hemtjänstinsatser. Ca 570 äldre bodde på vård- och omsorgsboende, varav 46 personer på korttidsboende. Behovet följer i stort sett USK:s prognos. Förvaltningen ser ett ökat behov av platser för personer med demenssjukdomar, såväl permanent boende som korttidsboende. Tendensen med kortare vårdtider inom landstingets slutenvård/geriatrik gör det angeläget att staden och stadsdelarna har en nära samverkan med landstinget för att säkerställa en trygg vårdkedja.

Antal	2008	2009	2010	2011
65 år -	8 860	8 970	9 160	9 350
80 år -	3 550	3 460	3 360	3 270
Behov av hemtjänst i ordinärt boende	1 028	1 020	1 010	1 010
Behov av vård- och omsorgsboende exkl. korttidsboende	540	540	540	540
Behov av servicehus med hemtjänst	270	270	270	270

USK "Prognos över antalet äldreomsorgstagare i Stockholm 2007-2040"

Prioriteringar

Äldre och anhöriga ska ges ökade möjligheter att själv välja. En prioriterad fråga är att utveckla och förbättra informationen om äldreomsorgens olika hjälpinsatser och utförare. Ledningssystem för kvalitet och säkerhet inom äldreomsorgen ska fortsätta att utvecklas inom samtliga verksamheter.

Ett projekt är att starta en gemensam "Äldrelots" med de fyra vårdcentralerna i stadsdelen. I staden planeras ett övergripande Kontaktcenter "Äldre direkt". En angelägen fråga är om "Äldrelotsen" kan ingå som ett pilotprojekt i "Äldre direkt" för att se vilka "landstingsfrågor", som ställs. Andra prioriterade frågor som fortsätter under planperioden, är också samverkan med landstinget för en trygg vård och omsorg i hemmet, samverkan med pensionärs- och frivilligorganisationerna för att utveckla öppna

mötesplatser, aktiviteter och det sociala innehållet i vardagen. Vidare prioriteras bl.a. de äldres kost, anhörigstöd, hembesök och att pröva och använda nya tekniska lösningar. Nämnden har erhållit medel från Socialstyrelsen för utveckling inom ovanstående områden. Nämnden avser att söka nya stimulansbidrag för fortsatt utveckling av projekten.

I Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd drivs ett omfattande projekt för kompetensutveckling, Kravmärkt Yrkesroll, t.o.m. 2008-12-31 med medel från Kompetensstegen. Kravmärkt är en modell för arbetsplatsnära kompetensutveckling, som fr.o.m. 2009 ska integreras och ingå i äldreomsorgens ordinarie verksamhet. Ett projekt för ledarskapsutveckling i samverkan med Riga, Vilnius och Liepaja planeras med EU-medel. Kompetensutveckling för övriga yrkesgrupper, såsom biståndshandläggare och sjuksköterskor kommer att ske inom ramen för stadens och stadsdelens satsningar.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd fortsätter att samverka med stadsdelarna Skärholmen och Älvsjö om boendeplaneringen i region 5. Stadsdelen inväntar stadens centrala äldreboendeutredning för fortsatt planering. Ett inriktningsförslag för omstruktureringar vid Kastanjens vård- och omsorgsboende och servicehus och Axelsbergs servicehus och före detta sjukhem, har presenterats för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har godkänt att verksamheten vid två av Kastanjens fyra servicehuskroppar, hus 3 och hus 4, avvecklas fr.o.m. 1 april 2008. Stadsdelsnämndens förslag är att flytta Kastanjens heldygnsoomsorg till Axelsberg, då enheterna vid Kastanjen inte uppfyller kraven på fullvärdig boendestandard, samt att demensenheterna har fler än 9 boende. Antal platser i vård- och omsorgsboende och servicehus inom stadsdelsnämnden (april 2008) redovisas nedan.

Enhet	Servicehus	Somatik	Demens	Korttid
Fruängsgården	104			
Ängsgården		40	24	
Lingården			64	
Axgården		21	8	
Axgården med husdjursinriktning		11	9	
Kastanjen	45 tidigare (123)	27	24	18
Åsengården			29	
Axelsbergs servicehus	121			
Trekantens servicehus	100			
Totalt	370	99	158	18

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har 275 platser i vård- och omsorgsboende, i egen regi eller på entreprenad. Utifrån ett behov av 570 platser, kan i dagsläget ca 50 %

av de äldre erbjudas plats inom stadsdelen. Inom stadsdelen finns också det privata äldreboendet Rosengården med ett 80-tal platser.

Valfrihetsmodellen innebär att den äldre efter biståndsbeslut väljer till vilket vård- och omsorgsboende man önskar flytta. I den fortsatta planeringen är det angeläget att få en bra balans mellan tillgång och efterfrågan, så att de äldres behov och val av vård- och omsorgsboende kan tillgodoses.

Äldreomsorgen fortsätter att samverka med andra verksamhetsområden, för ett effektivt samutnyttjande av lokaler, t.ex. vid servicehusen, hemtjänsten och öppna verksamheter.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för stöd och service till personer med funktionsnedsättningar har minskat med 4,5 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Stöd o service till personer med funktionsnedsättning	177,1	175,7	-7,1	172,6	-4,5	0,0

Under senare år har prestationerna ökat markant inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, framförallt för LASS-ärenden. Ökningen av antalet ärenden förväntas fortsätta då antalet bostäder som är tillgängliga ur handikappsynpunkt ökar genom den omfattande nybebyggelsen vilken troligen kommer att medföra nyinflyttning av personer med framför allt fysisk funktionsnedsättning. De nya gruppboendena ger högre kostnader för nämnden då de ligger i nyproduktion där hyresnivån är hög. Hur förvaltningens verksamhet kommer att påverkas av stadens aviserade valfrihetssystem för insatser till personer med funktionsnedsättning är i dagsläget svårt att bedöma.

Prioriteringar

Fler bostäder behövs för vuxna med funktionsnedsättning. Mest markant är behovet av bostäder för vissa grupper med speciella behov, t.ex. personer med förvärvad hjärnskada, psykiatrisk tilläggsproblematik eller Aspergers syndrom.

Lämpligt stöd och boende för den mycket utsatta gruppen personer med utvecklingsstörning och tilläggsproblem i form av psykisk sjukdom eller missbruk ska utredas.

Planering pågår för de fyra nya gruppboenden som tillkommer under 2009-2010. En gruppboestad med sex lägenheter i Fruängen, ytterligare en enhet kan tillkomma i en senare etapp. Vid Telefonplan planeras en gruppboestad med sex lägenheter och sju

servicebostäder. I samband med att gruppboendena blir klara kommer den kvarvarande gruppboende som inte når upp till länsstyrelsens krav på standard att avvecklas.

För närvarande ansvarar förvaltningen för ett antal personer med psykisk funktionsnedsättning som bott mycket länge på hem för vård och boende ute i landet. Förvaltningen kommer att pröva möjligheten att överföra ansvaret för dessa till vistelsekommunen.

De dagliga verksamheterna för personer med funktionsnedsättning kommer att ses över vad gäller samordning och uppdelning i mindre enheter. Liljeholmsgården behöver flytta pga. planerad bostadsbebyggelse. Det behövs också fler alternativ till traditionell daglig sysselsättning, främst för yngre personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Förvaltningen fortsätter att strikt följa lagen och stadens riktlinjer för att hålla budget. Förhandlingar med vårdgivare fortsätter vad gäller köp av enstaka platser.

Kultur- och föreningsverksamhet

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för kultur- och föreningsverksamhet har minskat med 2,0 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008. Minskningen beror bl.a. på införandet av ett gemensamt bedömningsinstrument för beviljande av föreningsbidrag samt överlämnningen av skolverksamheten till utbildningsnämnden.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Kultur- o. föreningsverksamhet	17,2	16,3	0,6	19,2	2,0	0,0

Prioriteringar

En heltidstjänst finns för konsumentvägledning och hantering av föreningsbidrag. Under 2008 planerar förvaltningen att tillsammans med innerstadsstadsdelarna upphandla konsumentvägledning och kostnaderna för konsumentvägledning väntas minska.

Fram till halvårsskiftet 2009 pågår projektet "Talang över gränser" som är ett samarbetsprojekt mellan stadsdelsförvaltning, skola och föreningar som arbetar med kultur i någon form. Projektet når många skolelever genom schemalagda aktiviteter, men även andra intresserade barn och unga genom öppna kulturaktiviteter efter skolan.

Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder har minskat med 2,8 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008, bl.a. till följd av en förbättrad arbetsmarknad.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Arbetsmarknads- åtgärder	6,1	6,7	-0,9	3,3	-2,8	0,0

Efter införandet av Jobbtorgen har förvaltningens insatser för arbetslösa minskat och består nu endast av ansvar för ett antal offentligt skyddade arbeten (OSA) samt några rehabiliteringsplatser. Huruvida ansvaret för OSA ska ligga kvar på stadsdelsnämnderna är för närvarande oklart och det går därför inte att bedöma vilka eventuella arbetsmarknadsinsatser som förvaltningen kommer att ha framöver.

Prioriteringar

Förvaltningens huvudsakliga insatser för arbetslösa kommer sannolikt att bestå av att remittera arbetslösa bidragssökande till jobbtorgen samt noggrann uppföljning av dessa.

Ekonomiskt bistånd

Verksamhetens utveckling och förändringar i förutsättningar

Nettokostnaderna för ekonomiskt bistånd har minskat med 6,8 mnkr från bokslut 2006 till verksamhetsplan 2008.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Ekonomiskt bistånd	64,7	60,3	4,5	57,9	-6,8	0,0

Om det gynnsamma läget på arbetsmarknaden kvarstår beräknas antalet personer som behöver ekonomiskt bistånd fortsätta att minska. Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat från 706 i januari 2006 till 483 i januari 2008, vilket motsvarar en minskning med 223 hushåll.

Månad/År	Januari 2006	Januari 2007	Januari 2008
Antal	706	554	483

Om konjunkturen vänder kan antalet öka igen. Förändringar i regelverket för sjukpenning och aktivitetsersättning kan också, särskilt i kombination med en försämrad arbetsmarknad, resultera i en ökning av antalet bidragstagare.

Den nybyggnation av bostäder som sker i stadsdelsområdet består huvudsakligen av bostadsrätter och jämförelsevis dyra hyresrätter. De som flyttar till dessa bostäder bör huvudsakligen vara personer som har en god ekonomi och inte är i behov av ekonomiskt bistånd. En ökning av arbetslösheten som slår mot denna grupp kan dock på sikt ge

effekter för förvaltningen i form av utgifter för ekonomiskt bistånd till höga boendekostnader.

Prioriteringar

Förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt med att stödja den enskilda till att undanröja eventuella arbetshinder och hitta egen försörjning. Alla som söker ekonomiskt bistånd pga. arbetslöshet ska vara arbetssökande hos Jobbtorget. Förvaltningen samverkar med försäkringskassan, sjukskrivande läkare m.fl. om dem som har medicinska hinder till egen försörjning. Från och med 2009 kommer samverkan om denna grupp att ske även med Jobbtorgen. Vid prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd tillämpar förvaltningen en strikt följsamhet till lagen och stadens riktlinjer.

Barnens situation i familjer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd följs upp genom hembesök under 2008. Om satsningen faller väl ut fortsätter den under planperioden.

Investeringar

Parker och grönområden

Stadsdelsförvaltningen har till trafikkontoret lämnat förslag till parkinvesteringar för perioden 2009-2011. Projekten har hämtats ur parkplanerna för Hägersten och Liljeholmen och prioriterats i följande ordning.

1. Johannisdalsparken. Avslutning av pågående parkupprustning.
2. Sannadalsparken. Parkupprustning. Projektering utförs 2008.
3. Svandammsparken. Parkupprustning.
4. Kerstin Hesselgrens park, Parkleken "Vippan" parkupprustning.
5. Klubbbacken/Eolshäll. Nyanläggning/parkupprustning

Trafikkontoret gör en bedömning av stadsdelarnas förslag och tar fram ett förslag på fördelning av ekonomiska medel. Totalt fördelas för 2009 53,8 mnkr. Slutgiltiga beslut tas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i september och oktober.

Driftkostnadskonsekvenser av investeringar

Nämndens investeringsbudget är mycket begränsad och driftkostnadskonsekvenserna är därför små.

Kapitalkostnader

Se blankett.

Övriga redovisningar

Ekonomi

Nettokostnaderna har minskat med 370,6 mnkr från bokslut 2006 för Hägerstens och Liljeholmens stadsdelsförvaltningar och verksamhetsplan 2008 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning. Minskningen beror huvudsakligen på överlämnningen av grundskoleverksamheten till utbildningsnämnd

en.

(mnkr)	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Utfall jämfört med budget 2007	VP 2008	Bokslut 2006- VP 2008	Förändr. i plan 2009
Stadsdelsnämnden						
totalt	1625,2	1450,5	-10,5	1254,6	-370,6	-0,5
Varav grundskola, sär- skola, skolbarnsomsorg	365,9	184,7	-7,4	0,0	-365,9	0,0
Varav omstrukturering	0,0	9,0	-6,4	3,5*		0,0

* avser resterande omstruktureringarkostnader, täckning av nettounderskott för avvecklade resultatenheter

Ekonomi 2007 och 2008

Bokslutet för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd 2007 visade, efter resultatdispositioner, ett underskott med 4,1 mnkr. Underskottet berodde i huvudsak på omstruktureringarkostnader i samband med bildandet av den nya förvaltningen. Nästan alla kostnader för omstruktureringen inföll under andra halvan av år 2007 och endast mindre kostnader beräknas kvarstå under 2008. Stadsdelsnämndens kostnader för administration och förvaltningslokaler minskar under 2008 jämfört med 2007. Förvaltningen flyttade under fjärde kvartalet 2007 till gemensamma lokaler och enbart mindre kostnader för lokalanpassningar kvarstår under 2008. Årskostnaderna för de nya förvaltningslokalerna beräknas bli 4,5 mnkr lägre än för Hägerstens och Liljeholmens gamla förvaltningslokaler. Även personalkostnaderna inom administrationen beräknas minska för 2008 jämfört med 2007 genom omstruktureringen

Ekonomi under planperioden

Budgeten minskar enligt plan med totalt 0,5 mnkr mellan 2008 och 2009. Prestationsförändringar ingår ej. Tilldelningen till stadsmiljöverksamheten ökar med 0,3 mnkr till följd av den förändrade nyckeln för fördelning av resurser till stadsdelarna. Tilldelningen till kapitalkostnader ökar med 0,5 mnkr för att täcka de kostnader som uppstår till följd av ökade investeringar. Minskningen inom äldreomsorgen med 1,3 mnkr i plan 2009 beror på den prognostiserade minskningen av antalet äldre över 80 år.

De totala beräknade kostnadsökningarna för planperioden 2009-2011 beräknas överstiga kommunfullmäktiges plan. Under 2009 beräknas kostnaden för pris- och lönekomensation till ca 30 mnkr vid en lönekostnadsökning med 3 % och övriga kostnadsökningar med 2 %. Kostnadsökningarna medför krav på effektiviseringar inom samtliga verksamheter med motsvarande belopp. För att uppnå en ekonomi i balans under planperioden krävs åtgärder med ca 30 mnkr per år. Arbetet inriktas på fortsatt effektivisering av administration och lokalutnyttjande samt att strikt följa lagar och stadens riktlinjer för olika biståndsbeslut. Under planperioden kommer flera verksamheter att konkurrensutsättas. Nämnden ställer samma krav på upphandlade entreprenörer som

verksamhet i egen regi om att vara kostnadseffektiva.

Lokalförsörjningsplan

Se bilaga.